

3F udspil for prekært ansatte

Atypiske jobs. Prekært ansatte.

Det er en voksende gruppe kolleger på arbejdsmarkedet.

I EU anslås det nu, at to ud af fem lønmodtagere er atypisk ansatte.

Trods mange forskelle er de fælles om en usikker økonomi og en svagere tilknytning til fællesskabet på arbejdspladsen.

De er generelt ringere stillet med færre rettigheder, end almindeligt ansatte i et fuldtids- eller deltidsjob.

De arbejder eksempelvis på nul timers-kontrakter eller som tidsbegrænset ansatte eller som solo-selvstændige (falske selvstændige, arme-ben-virksomhed) og for platformsvirksomheder.

I 3F arbejder vi på mange fronter for at sikre de løstansatte på det prekære arbejdsmarked bedre vilkår. Både i EU/Bruxelles, i Folketinget og ved fornyelsen af overenskomsterne.

Her har vi samlet en række af 3F's forslag, der kan forbedre vilkårene for de løstansatte.

Kontrol

Den fælles myndighedsindsats i Danmark imod social dumping er en central og vigtig del af kampen for bedre vilkår for de løstansatte.

Den socialdemokratiske mindretals-regering har med forligspartier siden 2019 sikret historisk høje bevillinger til den fælles myndighedsindsats. Det ønsker 3F fastholdt og udbygget med permanente bevillinger over flere år – ikke kun det kommende år.

For at styrke kontrolindsatsen ønsker 3F indført et nationalt (og gerne et europæisk) ID-kort. Den lovpligtige skiltning på byggepladser – af byg-

herre og hovedentreprenør – skal udvides med underentreprenører og soloselvstændige, der også arbejder på byggeriet.

Det er væsentligt, at myndighederne i indsatsen har et særligt øje for kontrol med forholdene for de prekært ansatte. Det gælder især Arbejdstilsynet og SKAT, som samtidig bør have relevant information fra udlændingemyndighederne (SIRI) om udstedte arbejdstilladelser til borgere fra lande uden for EU.

Det vil styrke myndighedernes indsats, hvis der etableres et nationalt register over aktive platformsvirksomheder (på

det danske arbejdsmarked) og et register over virksomheder, der står bag grove tilfælde af social dumping/arbejdskriminalitet, herunder kendelser om grove overenskomstbrud fra Arbejdsretten.

3F ønsker også, at SKAT igen får adgang til kontrol på privat grund af byggeriopgaver af professionel karakter uden krav om tids- og ressourcekrævende forelæggelse ved domstolene.

Man bør endvidere undersøge, om en nyetableret styrelse/myndighed imod social dumping kan styrke den tværgående indsats, der er opbygget over de sidste ti år.

Helt grundlæggende skal vi i Danmark mere klart have defineret, hvornår man er "arbejdstager" – og hvem der har bevisbyrden for, om man er hyret som (solo)selvstændig opgaveløser, som "partner" eller som arbejder/arbejdstager med de sædvanlige lønmodtager-rettighe-

der foregår en tilsvarende debat i EU omkring et europæisk arbejdstager-begreb. Og om den formodningsregel, som 3F ønsker indført både nationalt og i EU. Den betyder, at man er lønmodtager og ansat – med mindre arbejdsgiver, platform mv. kan dokumentere, at opgaveløseren reelt er selvstændig.

3F er imod ideer om at etablere en "tredje kategori" – ved siden af lønmodtager/arbejdstager og selvstændig.

I lyset af væksten inden for det prekære arbejdsmarked foreslår 3F etablering af et **videncenter**, der skal fokusere på arbejdsmiljøet for løstansatte og (solo)selvstændige og indsatsen imod social dumping og prekære arbejdsforhold.

Det er endvidere helt uholdbart og uretfærdigt, at indsatsen for et organiseret arbejdsmarked og udbredelse af overenskomst-vilkår ensidigt skal betales af fagbevægelsens medlemmer. 3F leverer en omfattende og stadig mere ressourcekrævende indsats imod social dumping og urimelige forhold for løstansatte og (solo)selvstændige. Der bør indføres en **bidragsmodel** for både danske og udenlandske arbejdsgivere i risikobrancher, som skal medfinansiere fagbevægelsens indsats for et organiseret arbejdsmarked. Ordrede forhold er selve fundamentet for danske virksomheders internationale konkurrenceevne.

Vi ønsker **mere forebyggelse og stærkere sanktioner**, som er rettet imod bagmænd for social dumping/arbejdskriminalitet. Forebyggelsen kan bl.a. styrkes ved at etablere en autorisationsordning for vikar- og mandskabsbureauer og ved at sænke grænsen for momsfrigtagelse.

Udnyttelse af udenlandsk og sårbar arbejdskraft skal straffes hårdere, eksempelvis gennem:

- En mærkbar forhøjelse af bødestrafen for grove brud på udlændingeloven
- Sortliste og udelukke i forhold til offentlige udbud ved brug af illegal arbejdskraft
- Indskrænket ret til at drive virksomhed og sidde i selskabsbestyrelser for virksomhedsleder/-ejer der beskæftiger illegal arbejdskraft
- Karantæne i forhold til beskæftigelse af arbejdere fra lande uden for EU, hvis der konstateres tilfælde af grov udnyttelse
- Mulighed for udvisning af ikke-danske statsborgere, der dømmes for arbejdskriminalitet

Det sociale sikkerhedsnet under de løstansattes usikre økonomi skal forbedres. Det skal eksempelvis ske gennem:

- Mere trygge ansættelsesforhold for fleksjobbere
- Større retssikkerhed for sygemeldte
- En tilpasning af beskæftigelseskravet og rådighedsreglerne, så de passer med vilkårene for vikarer og løsarbejdere, så de får adgang til sygedagpenge
- En tilpasning af dagpengeregler, så løstansattes svingende antal arbejdstimer ikke straffes urimeligt med dagpengesanktioner

*Der skal fortsat knokles for at styrke den **fælles indsats i EU** for et mere fair arbejdsmarked, også for de prekært ansatte. Her har 3F aktuelt især fokus rettet imod forhandlingerne om et platformsdirektiv, en forbedring af både udbudsdirektivet og af vikardirektivet samt arbejdsopgaver og værktøjer for den relativt nyetablerede arbejdsmarkedsmyndighed, ELA.*

I EU er der fastlagt nogle minimumsrettigheder for løstansatte i arbejdsvilkårsdirektivet, som via overenskomsterne skal implementeres på det danske arbejdsmarked i den kommende tid. Det er eksempelvis:

- Krav om ansættelsesbevis, også selv om man ikke er garanteret en bestemt mængde arbejdstimer
- En maksimal prøveperiode på seks måneder
- Ret til bijob uden for den aftalte arbejdstid
- Rimelig varsling af ikke-planlagt arbejdsopgave og en vis forudsigelighed mht. arbejdstid
- Ret til kompensation ved aflysning (med kort varsel) af arbejdsopgave

Dette EU-direktiv er fulgt op af et om arbejdsvilkår for platformsarbejdere med et udkast fra Kommissionen i slutningen af 2021, som efter planen behandles politisk i EU i efteråret 2022.

33 forslag om det prekære arbejdsmarked

Retssikkerheden på plads

1. Et entydigt dansk arbejdstagerbegreb (og konsekvenstilretning af den relevante lovgivning) og en dansk formodningsregel
2. Et europæisk arbejdstagerbegreb og en europæisk formodningsregel

Mere kontrol og håndhævelse i Danmark

3. Styrkelse af myndighedskontrollen, herunder
 - a. Øgning og permanentgørelse af midler til den fælles myndighedsindsats mod social dumping og prekære forhold
 - b. Arbejdstilsynets kontrol med det prekære arbejdsmarked skal øges
 - c. Skattestyrelsens kontrol med virksomheder og falske soloselvstændige skal øges
 - d. Bedre kontrol med migranter på beløbsordningerne
 - e. Nationalt register over aktive platforms-virksomheder på det danske arbejdsmarked
 - f. Nationalt register over virksomheder der har begået grov social dumping og/eller arbejdskriminalitet eller fået arbejdsretsafgørelser mod sig
 - g. Skattemyndighederne skal igen have adgang uden dommerkendelse til byggeri af professionel karakter på privat grund
 - h. Undersøgelse af muligheder for at etablere én myndighed til bekæmpelse af social dumping og prekære arbejdsforhold
4. Bidragsmodel til et organiseret arbejdsmarked
5. Mere gennemsigtighed på arbejdspladserne gennem:
 - a. Udbredelse af et dansk ID-kort
 - b. Introduktion af et europæisk ID-kort
 - c. Den lovpligtige skiltning af hovedentreprenør og bygherre på byggepladser suppleres med oplysningspligt om soloselvstænge og/eller underleverandører, der også arbejder på byggeriet
6. Etablering af videnscenter om bekæmpelse af social dumping og modvirkning af prekære arbejdsforhold
7. Styrket vidensgrundlag om arbejdsmiljø på det prekære arbejdsmarked

Stop for prekære forhold i offentlige udbud

8. Arbejdsklausuler i alle offentlige udbud
9. Det offentlige pålægges at kontrollere klausuler, arbejdsmiljø og kvalitet
10. Mulighed for at vægte kvalitet i udbuddet, samt andre forhold som klima, miljø, lokalt erhvervsliv, arbejdsmiljø mm.

Forebyg snyd & flere sanktioner overfor bagmænd

11. Autorisationsordning for danske vikar- og mandskabsbureauer
12. Sænkelse af momsfritagelsesgrænsen til 30.000 kr.
13. Strengere straffe for udnyttelse af udenlandsk arbejdskraft, herunder
 - a. Indskrænk retten til at drive virksomhed og sidde i selskabsbestyrelser, hvis en person anvender illegal arbejdskraft eller begår grov arbejdskriminalitet
 - b. Karantæne for import af arbejdskraft ved grov udnyttelse af udenlandsk arbejdskraft
 - c. Mulighed for udvisning af ikke-danske statsborgere, der dømmes for arbejdskriminalitet
 - d. Markant forhøjelse af bødestrafte for grove brud på udlændingeloven

Større tryghed for usikre ansatte

14. Mere trygge ansættelsesforhold for fleksjobbere
15. Større retssikkerhed for sygemeldte
16. Beskæftigelseskravet for vikarer og løsarbejdere (i forhold til sygedagpenge) skal ændres
17. Kun sanktion ift. dagpenge, når medlemmet har over 74 timer indenfor de seneste 4 uger

Et fair europæisk arbejdsmarked

18. Et mere fair vikardirektiv
19. Et mere fair udbudsdirektiv
20. Et fair platformsdirektiv
21. Styrket fælles europæisk arbejdsmarkedsmyndighed